

■ Ремонт „глодара 4“ на „Тамнава-Западном пољу“

Предах за
најупосленији багер

СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА ВИРУСА

COVID-19

У ЕЛЕКТРОПРИВРЕДИ
СРБИЈЕ

МЕРЕ ЗАШТИТЕ:

Често перите руке водом и сапуном (у трајању од најмање **20 секунди**) или користите средство за дезинфекцију на бази **70% алкохола**. После прања, чесму затворите марамицом или папирним убрусом.

Избегавајте **блиски контакт, руковање и љубљење**, а са саговорницима одржавајте раздаљину.

Не дирајте очи, нос и уста неопраним рукама.

Ако кашљете или кијате, **прекријте уста и нос** надлактицом или папирном марамицом.

Често **проветравајте** просторије.

Избегавајте боравак у **затвореном простору** са већим бројем људи.

Заједно против COVID-19!

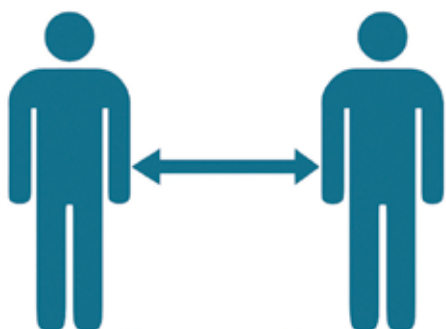

ПРЕПОРУКЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ:

- обавезно и правилно носите заштитну опрему
- пре уласка у пословни простор дезинфикујте руке и обућу
- држите прописано одстојање од других особа
- брините о хигијени радног простора
- обавезно обавестите непосредног руководиоца уколико посумњате на симптоме COVID-19

ЗАПОСЛЕНИ И СТРАНКЕ ОБАВЕЗНИ СУ ДА НОСЕ ЗАШТИТНЕ МАСКЕ ПРИЛИКОМ УЛАСКА И ИЗЛАСКА И ЗА СВЕ ВРЕМЕ БОРАВКА У СВИМ ПРОСТОРИЈАМА ЈП ЕПС, БЕЗ ИЗУЗЕТКА.

У наредном периоду биће пооштрене контроле ношења заштитних маски.

**Одржавајте
раздаљину**

**Избегавајте да
додируете лице**

**Перите руке око
20 секунди**

Садржај

05

из епс групе

Србија између обновљивих извора и термоелектрана

Без угља скупља струја и зависност од увоза

06

актуелно

Ремонт „глодара 4“ на „Тамнава-Западном пољу“

Предах за најупосленији багер

10

Сектор за заштиту и унапређење животне средине
Зелено светло на крају тунела

12

репортажа

Поводом 13. априла, рођендана Поља „Д“

Радило се са „ластама“ у очима

16

послови

Производни погон „Метала“ доста ангажован током априла

На ремонту делови два „глодара“

17

„Метал“ испунио услове за извођење учења кроз рад

Безбедно, пре свега

19

локални мозаик

Канцеларија за пољопривреду
Велико интересовање за подстицајна средства

20

Лазаревачки песници запажени на конкурс у част Бранка Миљковића
У дослуху са собом

22

временпл

Прича с лајковачке пруге
Нешташни Миле

07

Напредују радови на инфраструктури копа „Радгјево“

ЕПС улаже у производне капацитете

08

Угљени и јаловински систем Поља „Г“ остварују одличне резултате

Премашени планови за први квартал

14

О модернизацији Сушаре у Вреоцима

Реконструкција аутоклава до краја маја

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ.
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ДИРЕКТОРА: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић,
РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНТЕРНУ КОМУНИКАЦИЈУ: Ана Павловић,
ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац,
ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs, НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић,
ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: „БИРОГРАФ СМП“ д. о. о. Београд, ТИРАЖ: 3.500
Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

После 50 година следи велика обнова

Агрегат АЗ је на мрежи укупно провео 340.678 часова и за то време произвео невероватних 47.664 GWh

Четири минута пре поноћи 3. марта агрегат АЗ у машинској хали

ХЕ „Ћердап 1“ навршио је пола века производње електричне енергије. Далеке 1971. године у 23:56 часова синхронизован је на електроенергетски систем Србије.

Остварени резултати су импресивни: агрегат АЗ је на мрежи укупно провео 340.678 часова и за то време произвео невероватних 47.664 GWh. Према нормативима произвођача, радни век агрегата је 200.000 радних сати, што значи да је предвиђени број премашен за 140.678 сати, то јест АЗ радио је 16 година више од предвиђеног рока.

Просечна годишња производња агрегата је око 900.000 MWh и из ове рачунице произлази да је агрегат остварио вишак од 14,5 милијарди

■ Радомир Митровић

киловат-часова електричне енергије. Цела ХЕ „Ћердап 2“, са инсталисаном снагом од 270 MW, за 100 мегавата је јача од АЗ, а њена укупна производња од априла 1985. до фебруара 2021. је за 2.000 GWh већа од производње АЗ. Сви они који су бринули о овој машини једноставно надмашили су сами себе. Иза резултата стоје дани и ноћи, викенди, празници, јер квар не бира време, већ се у што краћем року мора интервенисати, а изгубљена енергија се не може надокнадити.

– Ради неопходних захвата и ремонта, агрегат је морао бити заустављен 1.344 дана, односно 32.235 часова. Година у којој је агрегат АЗ најдуже радио била је 2014. и тада је на мрежи провео

8.367 часова, то јест ван погона је био свега 16 дана. Највише енергије агрегат АЗ произвео је 2010, а то је 1.238 GWh – рекао је Радомир Митровић, директор ХЕ „Ћердап 1“.

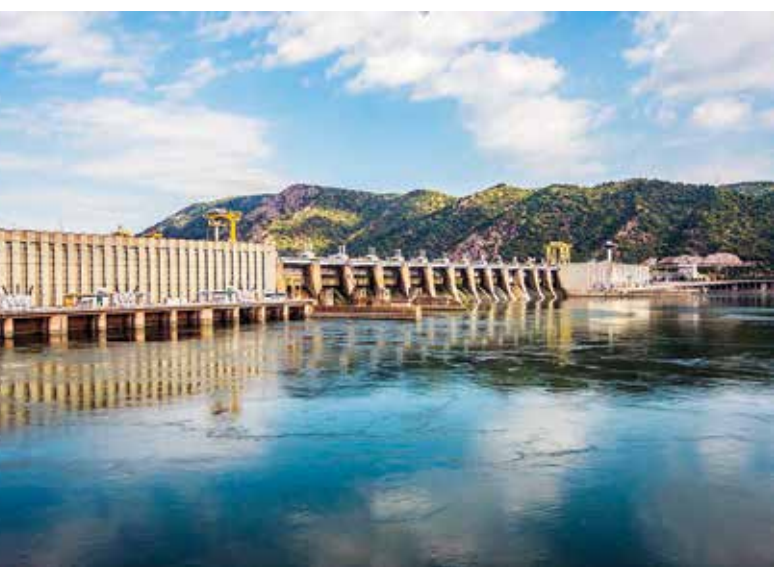
На 50. рођендан посетили смо ову вредну машину која заједно са осталих пет ревитализованих агрегата снагу Дунава трансформише у електричну енергију. Дежурна посада прати рад агрегата, све је овде уобичајено, ради се по плану. Агрегати су добро припремљени током ремонта и ради се скоро пуном снагом. Тренутни доток Дунава је 6.500 кубика у секунди и агрегат ће дати свој максимум како би се данашњи план од 19.000 MWh у потпуности остварио. Са Храниславом Костадиновићем, дежурним турбиновођом, сишли смо најпре у генераторски део. Слика уобичајена, изнад глава је ротор главног генератора пречника 14,17 метара, обрће се брзином од 71,5 пута у минути и притом ствара јаку струју ваздуха. Зато се ствара утисак да може понети човека, док се у реалности сваке секунде та снажна механичка вртња трансформише у снагу више од стотине мегавата електричне енергије. Укупна маса опреме (радно коло турбине, вратило,

ротор главног генератора) која се обрће је 1.200 тона. Визуелна разлика између АЗ и осталих агрегата је само у боји опреме. На опреми овог агрегата је боја у видно истрошеном стању, док је код ревитализованих ротора пријатне жуте боје, хладњаци су зелени, под црне боје и све делује кристално чисто. Кроз отвор на турбинском поклопцу види се турбинско вратило. Турбиновођа је у уобичајеној визуелној контроли опреме. Све ради. Испод нас је усмерни апарат и радно коло, кроз агрегат тренутно пролази око 700 кубика воде. На командној табли, која приказује тренутну снагу рада, казалица је на 177 мегавата. АЗ ради као у најбољим данима.

М. Дрча

Нова снага

Агрегати инсталирани у машинској хали спадају у ред највећих хидроагрегата у Европи, технолошки су захвалне машине за рад и одржавање. Ова машина већ током септембра биће заустављена ради ревитализације, у којој ће добити нову, већу снагу, поузданост и нови радни век и исписати нове бројеве у производњи електричне енергије.

■ Највећа снага ХЕ „Ћердап 1“ су запослени. Хранислав Костадиновић, турбиновођа

Без угља скупља струја и зависност од увоза

Термоелектране
и рудници чувају
енергетску и финансијску
стабилност Србије

Производња само „зелене“ енергије звучи фантастично и оптимистично, али колико је то реално у Србији? Појединци вођени разним интересима заговарају потпуно гашење термоелектрана и копова, иако је извесно да би стабилност снабдевања била озбиљно угрожена. Сценарио би био погубан – Србија би постала зависна од увоза електричне енергије, струја би знатно поскупела и без посла би остало више десетина хиљада људи. Последице по економију биле би немерљиве.

Ако би се Србија преко ноћи одрекла угља, то би сломило прво ЕПС, који даје око девет одсто укупних прихода државног буџета, из којег се финансирају пензије, болнице и школе. Из домаћих ресурса, угља и воде, ЕПС сада производи довољно струје за потребе српског тржишта. Око 30 одсто енергије добија се у хидроелектранама, док базу производње чини шест термоелектрана на угљ, које дају око 70 одсто струје у Србији.

Уколико би се истовремено затвориле све ЕПС-ове термоелектране на угљ, Србија би морала да увезе око 25 милијарди kWh годишње, што би по тренутним тржишним ценама од око 50 евра по MWh коштало око 1,25 милијарди евра. Електроенергетски систем био би озбиљно угрожен без термоелектрана. Србија не би имала капацитете за покривање базне потрошње, снабдевање струјом би постало нестабилно, уз могућност испада система, чак и увођење рестрикција.

Гашење термоелектрана био би посебан удар и на државни буџет. Процена је да би се гашењем термоелектрана и рудника угља смањиле уплате у буџет за више од 20 милијарди динара. Учешће бруто додатне вредности ЕПС-а у БДП Србије је око 2,7 одсто, а са увозом струје смањило би се на свега око један одсто, док би са новоизграђеним електранама као замена капацитетима ово учешће износило једва два одсто.

– Сведоци смо агресивног лобирања против струје произведене из угља. У јавности се пласира мишљење да је ЕПС „државни непријатељ број 1“, који нас засипа пепелом и штетним честицама и да

због рада термоелектрана људи масовно умиру. Пренебрегавају се чињенице да ЕПС модернизује постројења и уграђује филтере и системе за одсумпоравање, да су пепелишта уређена тако да ветар не подиже облаке пепела – каже Јелица Путниковић, енергетски стручњак са портала Енергија Балкана. – Занемарује се и чињеница да је ЕПС-у још од 90-их година прошлог века додељена улога државног чувара социјалног мира и стандарда најсиромашнијих. Држава је неколико година отезала са повећањем накнаде за „зелену струју“, која се као фид-ин тарифа исплаћује произвођачима из обновљивих извора. ЕПС, који је принуђен да откупљује ту струју, морао је из сопствене касе да им исплати подстицаје – губећи око 100 милиона евра на годишњем нивоу. Да је само тај новац потрошен за модернизацију капацитета, данас би још боље испуњавао еколошке стандарде.

Она наводи пример Данске, која је својом производњом из енергије ветра и сунца у 2020. могла да подмири 62 одсто својих потреба, а мањак струје надоместила је увозом из француских нуклеарки.

– Све се своди на заговарање увоза. На интересе трговаца који препродају електричну енергију. Ситуација је иста као на пијаци – не може вам препродавац продати јефтиније робу од онога ко је сам производи – објаснила је Путниковићева.

Као замена за угљ предлагају се гас и нови капацитети за ОИЕ, али то решење подразумева инвестиције више од шест милијарди евра само за нове електране од 3.000 MW на гас и по 2.000 MW на ветар и сунчеву енергију. Годишњи трошак за увоз гаса био би око милијарду евра и све би то платили грађани кроз цену струје. Термоелектране су сигурна резерва за периоде када су суше или нема ветра.

Председник Друштва термичара Србије проф. др Милан Радовановић истиче да би гашење термоелектрана и затварање копова угља довели до потпуне енергетске зависности Србије од увоза енергије.

– То би било погубно не само за ЕПС већ и за комплетну државу и привреду, а самим тим и грађане. Држава која је апсолутно енергетски зависна од других нема будућности – каже проф. др Радовановић.

Р. Е.

Стратегије и планови

Ниједна европска земља није рекла: „Ево, за пет година немамо ниједну термоелектрану нити рудник угља“. Напротив, направљене су мултидисциплинарне стратегије и планови како да се у наредних неколико деценија удео угља смањи, а повећа удео „зелене“ енергије. То је пут којим и Србија треба да иде – истиче проф. др Радовановић.

Предах за најупосленији багер

Пошто је извесно време на смену радио на јаловини и на угљу, моћни багер је током априла на заслуженом годишњем „сређивању“

Овогодишња ремонтна сезона на „Западном пољу“ отпочела је раније него претходних година. Април протиче у знаку годишњег ремонта „глодара 4“, а традиционално први, мајски ремонт машина са угљених система, овога пута биће други корак у процесу великог сређивања опреме за ударни део године – зиму.

– Роторни багер „глодар 4“ у инвестициону оправку ушао је после више од две године од претходног ремонта. Разлог је пре свега технолошки. Наиме, ова моћна машина, пратећи захтеве посла, радила је и на Трећем БТО систему, откривајући угаљ изнад „глодара 5“ и на трећој угљеној линији, радећи селективно и на угљу и на стварању услова за рад „ведричара“. Потребе за угљем и лоши временски услови у марту, као и уклапање са терминима „Метала“, довеле су до тога да је „четворка“, очишћена и опрана, коначно навезена на плац и предата Централном ремонту 2. априла – објаснио нам је Небојша Симић, технички директор „Тамнава-Западног поља“.

„Глодар 4“ припада Трећем БТО систему, а Давору Стаменковићу, који је онедавно шеф система, ово је први ремонт на неком роторном багеру.

– Било је много посла на самом почетку, много чишћења, али решени смо да дамо све од себе да на крају радова „четворка“ буде одлична, јер то заслужује. Транспорт багера неколико пута годишње са јаловине на угаљ и назад неминовно утиче на опште стање опреме, али то је било неопходно због захтева производње. Сељење машине прилично утиче на њено хабање, није то њено природно стање, па настојимо да пред сваки дужи транспорт урадимо мини-сервис. Уз то, рад на трећој линији угља, на којој се сада налази, захтева много њеног кретања дуж саме етаже – објаснио је Стаменковић.

У оквиру овог ремонта неће бити реконструкције система, односно померања транспортера, јер нема услова. Следећег месеца запослене очекује ремонт на

линијама угља, па ће тада ти послови бити заступљени у великој мери. Транспортер М2 на којем је радио „глодар 4“ користи „глодар 1“ док траје вулканизација на његовом транспортеру. Али сигурно је да ће се на М2 качити недостајуће ролне и сређивати или мењати оштећени чланци.

Познато је да је током ремоната увек највише посла за машинце. Електрослужба овога пута пред собом има уобичајени списак послова. Мишљење Божицара Срећковића, машинског инжењера задуженог за надзор у ремонту „глодара 4“, јесте да је време предвиђено за радове реално, али да увек може да се догоди да тек приликом расклапања наиђу на проблем на који се није могло унапред рачунати.

– Почели смо ремонт чишћењем, управо да бисмо видели има ли изненађења. Имамо обећање да ћемо добити 50 нових папуча за транспорт и могућност да изаберемо 35 најлошијих које ће се репарирати у „Металу“. Са транспорта багера шаљемо сајле и осовине на наваривање и обраду, као и редукторе и погонске точкове, а следи и замена лежја. Специфично ове године је то што ће од две ослоне кугле багера, које су веза транспорта са багером, једна бити замењена новом, а друга ће бити обрађена. Радни точак је у лошем стању, скинућемо све кашике, обрадити ушке радног точка. Један редуктор копања биће замењен новим, а други ће бити репаран – набројао је

најважније послове Срећковић. Уз све ово, мењаће се кровни лимови, а ради се и нова заштита заптивки куглбана. Сајле од кабине тракисте биће замењене сада, а сајле стреле радног точка накнадно.

Багериста Бојан Ранковић је на тој позицији шест година, али је на истом багеру радио и на другим пословима. Рекао нам је да се посада већ навикла на честе селидбе и да то повећава степен одговорности у раду. Наглашава да посао олакшава функционисање посаде као тима, а њему као багеристи и уградња нове електроопреме на багер после поплава. У ремонту багеристи настављају рад у сменама да би се обезбедило дежурство на багеру и после 19 сати, до када трају ремонтни радови.

М. Димитријевић

Плац је спреман

За време ремонта машине су лоциране на плацу који се за то наменски припрема. Радови на „глодару 4“ обављаће се на плацу који је на сувом песку. Песак се сматра идеалном подлогом због његове носивости, а и због могућности безбедног извођења варилачких радова. Рад на припреми плаца подржавале су машине „Помоћне механизације“, које у стопу прате и потребе запослених за време ремонта.

ЕПС улаже у производне капацитете

Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС и Дарко Глишић, председник општине Уб, обишли су, крајем марта, радове на изградњи северне обилазнице око Површинског копа „Радљево“ и изградњи монтажног плаца за рударску опрему у које ће „Електропривреда Србије“ инвестирати око три милиона евра.

– Сваки посао који започнемо унутар ЕПС-а, а који обезбеђује продужење века било ког производног капацитета, веома је важан. Коп „Радљево“ је део колубарског басена, који су паметни људи предвидели и конципирали још 1976. године. Да би се тај пројекат реализовао, требало је да на власт дођу Александар Вучић и Српска напредна странка – рекао је Грчић, подсећајући да је председник Србије био на отварању копа „Радљево“ са рударима.

Он је додао да за наставак производње откривке и почетак копања угља на копу „Радљево“ предстоји низ активности.

– Данас смо обишли радове на два градилишта. Једно је за изградњу Северне обилазнице, пута који је широк седам метара и дуг 1.557 метара, а друго на платоу површине пет хектара где ће бити монтажни плац за монтирање, сервисирања и поправку

рударске опреме. Паралелно са градњом саобраћајнице крећемо и у измештање водовода и трафостанице и за врло кратко време доћи ћемо и до угља – истакао је Грчић.

Он је подсетио да се од колубарског угља у термоелектранама у Обреновцу производи 50 одсто српске електричне енергије.

– Угља даје стабилност у производњи електричне енергије у Србији, али то не значи да ЕПС неће повећати проценат производње енергије из обновљивих извора. Повећаваћемо производне капацитете из обновљивих извора и на тај начин ће однос између зелене енергије и термосектора бити позитивнији. Нема потребе да се било ко плаши, остајемо на овом плану, а када повећамо и изградимо нове производне капацитете из обновљивих извора, проценат произведене струје из угља и из термосектора биће мањи, али у броју тона и киловата остаће идентичан – рекао је Грчић.

Први човек ЕПС-а посебно је захвалио председнику општине Уб и запосленима у општини на сарадњи и ефикасности око спровођења поступка експропријације земљишта, што је предуслов сваког посла на „Радљево“. Он је нагласио да је до сада завршена експропријација на око 300 хектара, што представља подвиг.

Председник општине Уб Дарко Глишић истакао је значај реализације великих пројеката на територији ове општине.

– Пројекат копа „Радљево“ је изузетно значајан за Србију, а камоли за општину Уб. Плато и северна обилазница које се граде јесу први велики, крупни кораци на градњи неопходне инфраструктуре за развој пројекта. Уб већ неколико година ужива бенефите онога што носи реализација једног овако грандиозног пројекта. Желимо да се овај пројекат развија из године у годину, а данас сте видели најбољи пример тога да ово иде својом предвиђеном динамиком. Очекујемо да све буде завршено у року, око Нове године – рекао је Глишић.

Миодраг Ранковић, председник Синдикалне организације „Колубара“, рекао је да је коп „Радљево“ будућност рударског сектора и да даје сигурност рударима.

– Увек је било лобиста који би да измeste „прекидач“ за струју у неку другу државу, да нас поробе, али сам уверен да им са оваквим руководством наше државе то неће проћи – рекао је Ранковић и изразио срећу што радове на изградњи обилазнице и монтажног плаца изводи фирма „Колубара-Грађевинар“, ћерка фирме ЕПС-а, што значи сигуран посао за њене запослене.

Р. Е.

Премашени планови за први квартал

Током прва три месеца ове године произведено 1,6 милиона тона угља и 1,8 милиона кубика откритке. Системи припремљени за ремонте који ће бити реализовани током априла и марта

Судећи према производним резултатима забележеним током прва три месеца ове године, површински коп Поље „Г“ успешно испраћа зиму. Мартовски резултати показују да

је производња на оба система и више него задовољавајућа. Са више од 700.000 кубика откритке и око 580.000 тона угља, а то је чак 50, односно 40 одсто више од планираних количина, овај угљенокоп наставља да испуњава задате планове.

– Производни резултати показују да је у првом кварталу текуће године откопано 1,8 милиона кубика откритке, што представља 30 одсто пребачаја плана. Када је угаљ у питању, Поље „Г“ је дало 1,6 милиона тона, односно 23 одсто више у односу на планирану производњу. С обзиром на то да је реч о протекла три зимска месеца, то је одличан резултат за овај први период. Такође, треба напоменути да је овај угаљ целу зиму био носилац производње на тамнавским коповима, а и у целој „Колубари“, јер су на овом копу

били добри услови за угљени систем који је и одлично радио – истакао је Бранимир Симић, директор Поља „Г“.

Коментаришући наведене податке, директор истиче да иако није било обилних снежних падавина као протеклих година, зимски услови на копу увек отежавају рад. Зато треба истаћи значај и похвалити труд сваког запосленог у производном процесу.

– Залагање и рад сваког појединца поготово су битни у тренутним околностима епидемије коронавируса која узрокује и мањак радне снаге. Међутим, запослени су били максимално ангажовани и учинили су све што је у њиховој моћи да се зима што лакше преброди – каже Симић.

За развој и даље ширење овог угљенокопа, који је од изузетног значаја за српску

енергетику, последња препрека нестала је прошлогодишњом изградњом и пуштањем у рад новог дела Ибарске магистрале. Фронт радова на производњи откритке стигао је до измештеног дела саобраћајнице. Јаловински систем наставио

Квалитетан угаљ

Са Поља „Г“ од децембра 2017. године пристиже лигнит изузетног квалитета који је чак и до 8.500 килоцула. Што је најбитније за рад, реч је о угљу који нема много прослојака, није измешан са јаловином и лако га је одвојити. Првенствена намена овог угљенокопа је и била да служи за допуну капацитета и да поправља квалитет угља са „Колубариних“ копова, а тиме и да битно утиче на повећање ефикасности у раду термоелектрана.

је са радом ка југоистоку, где је прекопан већи део старе магистрале.

Да би се сви планирани послови извршавали без застоја, припрема се потребна опрема. Урађене су две нове погонске станице, трећа се завршава и планирано је да се све три у наредном периоду транспортују преко реке Колубаре и укључе у рад јаловинског система.

– Урађена је и једна међуслојна расподелна станица, такозвани МРС, која служи за раздвајање међуслојне јаловине од угља. Она је прикључена и тренутно је у фази проба и доказивања. Укључена је у рад на месту где је била стара међуслојна расподелна станица. За обе те станице је планирано да се транспортују преко Колубаре и тада би се радила реконструкција јаловинског система који би се поделио на два одлагалишта. Једно би служило за закипавање треће фазе корита Колубаре, а друго одлагалиште би остало унутар граница Поља „Велики Црљени“, где би се одлагао остатак материјала. Такође, у наредном периоду очекује нас и реконструкција одлагалишта међуслојне јаловине. У плану је да нам крајем године у испомоћ стигну багер са Поља „Д“ и одлагач из „Костолца“. Овим бисмо унапредили постојеће

■ Бранимир Симић

капацитете на откопавању откривке и обезбедили услове за добру производњу угља. С обзиром на то да наше лежиште полако пада, повећава се проценат откривке у односу на угаљ, па ће пет-шест месеци рада ових багера обезбедити потребну сигурност за будући период – објашњава директор копа наглашавајући да је најбитније да су оба система кадровски и технички оспособљени за све изазове који их очекују, јер ће им већ од половине године с формирањем још једног система требати додатне радне снаге.

Иначе, на јаловинском и угљеном систему Поља „Г“ у току су финалне припреме за

предстојеће ремонте. Јаловински систем је почетком априла започео са појединим ремонтним активностима и планирано је да месец дана остане у инвестиционој оправци. Жељко Маринковић, шеф БТО система, истакао је да су све припреме за ремонтне послове успешно обављене.

– Систем је заустављен и за роторни багер сада предстоји растеређивање, чишћење, прање и навожење на припремљени плац. Посебно бих истакао да су успешно све послове око припреме плаца урадили радници Припремних радова и БТО система, све под вођством главног пословође Александра Карића. Такође, као

■ Жељко Маринковић

и увек, више од 120 радника рударске, машинске и електро службе посвећено ради на систему. Планирано је да радници Централног ремонта из „Метала“ у току ове инвестиционе оправке ураде и неке веће захвате на багеру – замену лежача траке 2, мењање подвезне плоче на А стубу, бункера траке 2, као и замену хабајућих плоча на радном месту и сервисирање оштећеног транспорта багера – објашњава Маринковић додајући да следе и текуће поправке и провере на читавом јаловинском систему који је укупне дужине 3.400 метара и садржи четири погонске станице.

М. Павловић

Ремонти и на угљеном систему

Одмах после јаловинског, почетком маја у ремонте улазе и угљени системи на тамнавским коповима, односно наш багер „глодар 2“, за који је планирано да прави паузу у раду месец дана. У том периоду, пошто „глодар 2“ ради у тандему са бандвагеном, планирано је да бандваген има скраћену инвестициону оправку и онда бисмо га транспортовали на јаловинску етажу да помогне „глодару 900“ у откопавању, како би се све припремило за каснију реконструкцију система – наводи Бранимир Симић додајући да се са угљеним системима и стари део погона Дробилане припрема за инвестициону оправку, док је нови систем за хомогенизацију и даље у пробном раду уз посебан надзор над свим објектима.

Показујући висок степен друштвене одговорности Рударски басен „Колубара“ реализује бројне пројекте из области екологије. Очување радне и животне средине један је од приоритета, посебно у околностима када производне активности неминовно носе одређени ризик

После именовања новог руководиоца Сектора за заштиту и унапређење животне средине, извршена је и извесна реорганизација посла и отпочете су бројне нове активности у вези са спречавањем, контролом, смањењем и санирањем загађења животне средине у свим организационим јединицама Рударског басена „Колубара“, сазнали смо у овом Сектору.

– Заштита животне средине интегрални је део стратегије ефикасног управљања, што је посебно важно у околностима када свакодневни послови и производне активности неминовно носе одређени ризик по окружење. Огранак РБ „Колубара“ као део „Електропривреде Србије“, корпоративно одговорне компаније, одредио је да један од његових приоритета буде рационално коришћење природних ресурса и смањење негативну утицаја на здравље људи и животну средину. Заштита животне средине постиже се позитивним превентивним деловањем загађивача, посебно у делу смањења, односно спречавања загађивања, као и одговорним деловањем друштвене заједнице, локалне и регионалне –

Зелено светло на крају тунела

■ Драган Арсенијевић

подсетио је на почетку нашег разговора Драган Арсенијевић, недавно постављени руководиоца Сектора за заштиту и унапређење животне средине.

Арсенијевић је додао да се, када је реч о конкретним активностима на површинским коповима, његов тим темељно бави мониторингом животне средине.

– Редовно меримо квалитет ваздуха уз помоћ аутоматске лабораторије, а ти подаци уносе се у Регистар агенције за заштиту

животне средине, и могу се пратити онлајн. Наш задатак је да ублажимо и, колико је то могуће, спречимо или санирамо утицај рударских радова на природно окружење. На томе радимо учествовањем у пројектовању рударских објеката (багера, транспортера, етажа и кипа), односно система, као што је, на пример, био случај са БТО системом на копу „Радљево“. Ради се, по угледу на европске земље, о примени најсавременијих мера за спречавање лоших утицаја на животну средину, а то су орошавање на пресипним местима и употреба такозваних бешумних ротирајућих елемената, као и ролни и редуктора који су мање бучни, чиме се утиче на ниво буке као један вид утицаја на животну средину – рекао је Арсенијевић.

Када говоримо о експрописаним површинама, једна од најзначајнијих мера унапређења животне средине је рекултивација земљишта. Овај поступак на „Колубариним“ коповима није нимало једноставан, јер умногоме зависи од процеса производње. Редовно се дешава да површине које су већ једном закипане, морају бити прекипане, због отварања нових копова. Тек по дефинитивном окончању посла на кипи, даје се предлог за рекултивацију тог простора.

– На тим површинама тренутно реализујемо пројекат сађења брзорастућих биљака, односно пилот-пројекат засада врба. Ради се о заштитној зони између ПК „Велики Црљени“ и Ибарске магистрале, на површини од 1,2 хектара. Након три, четири године, колико планирамо да пустимо да расту врбе, у плану је њихова сеча, уситњавање и мешање дрвета са угљем. Та смеша ће имати одређену енергетску вредност, а биће извршена и анализа исплативости. Овај метод је еколошки

Надзор над трећим лицима

У оквиру Службе за биолошку рекултивацију, свој убочијени посао, у складу са Законом ресорног министарства и сходно производним процесима, настављају и Одељење за шумарство и Одељење за пољопривреду. Једна од њихових активности је и надзор над трећим лицима, који обављају у сарадњи са комуналном полицијом ГО Лазаревац и обезбеђењем из „Услуга“. Ради се о људима који нелегално одлажу ђубре и отпад на простору који припада „Колубари“. Одељење за пољопривреду, као и до сада, брине о воћњацима, као и о обради пољопривредних парцела на простору на коме су завршени рударски радови.

■ **Нова процедура о управљању отпадом може се наћи на сајту РБ „Колубара“**

оправдан, јер сагоревањем дрвета значајно се смањује чађ и димљење. Овај процес мешања дрвета са угљем се већ спроводи у „Колубари“ и дрвне масе које се секу испред копа и мешају са колубарским лигнитом, употребљавају се у нашим котларницама, што смањује загађење животне средине – рекао је Арсенијевић, и додао да је у плану и засад заштитних зелених појасева дуж тренутно активних копова – Поља „Ц“, Поља „Е“ и копа „Радљево“.

Када говоримо о „зеленим“ мерама у „Преради“, Арсенијевић истиче да је акценат стављен на израду постројења за пречишћавање отпадних вода, јер ће напредовањем радова на Пољу „Г“ неминовно бити угрожени таложници.

– Истовремено, ради се на реализацији пројекта којим би био смањен ниво прашине на утоварним местима. Трећи задатак је побољшање мониторинга, односно мерења издувних гасова и честица, због чега је дат налог за израду пројекта за одсумпоравање и ревитализацију филтера. Завршена је и студија „Анализа могућности супституције дозирања хидразин хидрата у процесу припреме котловске воде, адекватном еколошки прихватљивом хемикалијом“ и у току је реализација пилот-пројекта који се на њој заснива.

Када је реч о организационој целини „Метал“, према речима руководиоца Сектора, тамо је највише ангажована Служба за отпад.

– У складу са Законом о управљању отпадом, донет је Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада. То, између осталог, значи и да је неопходно технички опремити складиште за привремено чување опасног отпада. У складу са законским прописима неопходно је да привремено складиште

буде обележено таблом, док је према Правилнику неопходно да се обележи свако буре у коме се налази отпадно уље, контејнер за акумулаторе, као и празна отпадна амбалажа. Свако буре мора да има свој поклопац, не сме да буде изложено дејству атмосфералија, мора да се обележи и постави на танкван (који може да прихвати исцурело уље). Такође је веома важно да у складу са стандардима буду изграђени канали за прихват атмосферских падавина, које би се потенцијално контаминирале отпадом из складишта. Потребно је да се у наткривеном ограђеном спремишту ураде канали за прихват исцурелог уља, који су повезани са колекторима, односно сепараторима. Већ се приступило послу у складу са Правилником, па је ситуација, када је о овом сегменту рада реч, сада много

боља и на коповима и у погонима „Метала“ и „Прераде“. Стање се поправља захваљујући заједничком уложеном труду руководства Рударског басена „Колубара“, на челу са директором Миланом Мишковићем и запослених у Сектору за заштиту и унапређење животне средине, уз подршку „Електропривреде Србије“ и в. д. директора Милорада Грчића – констатовао је Арсенијевић.

У међувремену усвојена је нова процедура управљања отпадом, која се може пронаћи на сајту РБ „Колубара“. Инжењери Службе за отпад и опасне материје на основу ње започели су и обуку надзорно-техничког особља по организационим целинама Рударског басена.

Р. Лазић

■ **Мобилна лабораторија за мерење квалитета ваздуха**

После 60 година рада, Поље „Д“, површински коп који је деценијама представљао окосницу производње у Рударском басену „Колубара“, званично се „пензионисао“. Знањем и радом који је оставио, ископао је себи пут у легенду. Управо га је тим речима у ноћи између 2. и 3. фебруара багериста Милосав Јеремић, заустављајући кашику „глодара 7“, и испратио.

Мало више од два месеца касније, утисци и осећања већ су се мало слегли. Уз подсећање да би баш у априлу, да није избројало своје последње тоне угља, Поље „Д“ прославило још један рођендан, присетили смо се најважнијих тренутака из вишедеценијске радне биографије овог „Колубариног“ пензионера.

Рудари генерално не воле да се хвале, а ни да претерано хвале, па ће бројке говорити више од речи. Радни учинак Поља „Д“ износи око 565 милиона ископаних тона угља и откопаних и одложених готово 1,5 милијарди кубика откритке. Ако се има у виду чињеница да је крајем 2013. године у Колубарском басену ископана милијардити тона угља, лако се може израчунати да је Поље „Д“ остварило готово половину производње угља највећег угљеног гиганта Србије.

■ Кренули окићени јоргованом

Прича о копу који ће заувек имати посебно место у историји српског рударства почела је давног 13. априла 1961. године. Остала су сачувана сећања Лазара Смиљанића, првог управника Поља „Д“, који је тога дана записао:

– И дође 13. април. Дан раније отишао је Гагарин у космос. Много сам се плашио овог датума, јер по веровању број 13 доноси несрећу. На сву срећу, касније ће се показати да су моја страховања била неоправдана. Тај 13. април био је ведар и сунчан, багер и булдозер окићени јоргованом, а терен благо заталасан и местимично обрађен пољопривредним културама. На терену је одржан и први производни састанак, под бандером, првом управном канцеларијом Поља „Д“. Трајао је кратко и одмах је дат знак за почетак радова. Булдозер за чијим су командама седели Живомир Бранковић – Труман и Ануша Садик, закопао је прву

бразду. Погледао сам на сат, било је тачно 9 сати и 37 минута. Изљубили смо се и узвикнули: Поље „Д“, срећно!

Радови на отварању Поља „Д“ започети су на основу одлуке коју је 17. марта 1961. донео Раднички савет „Колубаре“. Њом су одобрена средства и омогућено ангажовање „вишка радне снаге“ и расположиве механизације са Поља „Б“, чиме су испуњени основни предуслови за отварање угљенокопа. Инвестициони план је урађен у сарадњи са професорима Рударско-геолошког факултета из Београда.

Иначе, геолошка испитивања овог подручја о резервама угља почела су још 1936. године, а интензивирани су током друге половине педесетих година. Резерве лигнита овог копа пре почетка експлоатације процењене су на 625 милиона тона.

У години отварања, уз велики труд 229 радника, ископано је 109.300 кубика откритке. Експлоатација угља почела је 1966. године, када је произведено 174.153 тоне угља и откопано 2,4 милиона кубика откритке. У првој години рада угљеног система било је запослено већ 473 радника. Три године касније производња достиже

скоро 1,5 милиона тона лигнита док резултати на јаловини премашују десет милиона кубика.

Интересантно је нагласити да је Поље „Д“ отворено управо у тренутку када су многи у Европи због ниске цене нафте предвиђали крај експлоатације угља. Управо је тих година, углавном сопственим средствима предузећа, дошло до великих улагања у развој површинске експлоатације угља. Са развојем копова долази до сумрака јамске експлоатације у „Колубари“.

■ Како су тоне расле

Почетак рада обележила је оскудна механизација и недостатак стручног кадра, али стање се мењало и коп је константно напредовао. Поље „Д“ је први „Колубарин“ површински откоп на коме се производња угља и откритке одвијала на модеран начин, системом трачних транспортера. Критичне ситуације решаване су сопственим иновацијама или у сарадњи са стручњацима техничких факултета и научних института.

Крај шездесетих година прошлог века обележила је велика криза у производњи струје и угља, као и лоша кадровска

Радило се са „ла

Остали су људи

Не можемо да не поменемо да је, нажалост, током вишедеценијске историје, долазило до страдања и повреда на раду. Али, растао је коп, смењивале се генерације, рударски позив преносио се са колена на колено. Остваривала се производња кроз времена највећих криза, санкција, ратова, бомбардовања, на крају и короне. Остваривала кроз ручеве, хаварије, кише, снегове и магле.

То је права и највећа тековина Поља „Д“ – остали су његови људи са знањем које ће пренети даље.

„ластама“ у очима

структура у Комбинату „Колубара“. Недостајали су рудари и инжењери, а већи број запослених није имао положене стручне испите. Захваљујући великим напорима колектива, уз минималну помоћ државе, 1971. године достиже се производња од четири милиона тона угља и око 13 милиона кубика откритке. Почетком седамдесетих изграђени су стални и привремени објекти, трафостанице, далеководи, телефонске централе и саобраћајнице, а дограђен је и монтажни плац.

Из године у годину производни резултати расту на пет, седам, да би 1979. године било ископано десет милиона тона угља и премашено 30 милиона кубика откритке годишње. У том периоду долази и до значајног развоја друштвеног и личног стандарда запослених.

У „Колубари“ су оспособљени кадрови за самостално руковање модерном рударском механизацијом, али су истовремено обучени и радници за одржавање опреме, ремонте и израду појединих делова багера. Добро организоване службе и припадајуће радионице само су повећавале продуктивност копа, о чему говори и податак

да је годишње на њему остваривано преко 4.500 сати ефективног рада.

У зависности од потребе за производњом струје у Србији, Поље „Д“ се развијало етапно, константно повећавајући капацитет. Тако се откопане количине лигнита са десет, пењу на 12, 15 и 16 милиона тона годишње. У Рударском басену „Колубара“ овај коп је годинама давао више од половине годишње производње угља. Највећа производња угља од готово 16 милиона тона постигнута је 1990. године.

После тога, исцрпљеност лежишта, велики број условљених реконструкција, лоши временски услови, али на првом месту експропријација, доводе до пада производње. Тако је током 2012. и 2013. године на овом копу тешком муком остварена производња од око седам милиона тона лигнита.

Ипак, 2014. године, Поље „Д“ доживело је још један светао тренутак – после великих мајских поплава постало је поново носилац производње угља у „Колубари“. Крајем септембра исте године остварен је изузетан производни резултат – ископано је пола милијарде тона лигнита. У годинама који следе, док се приближавао неумитном

експлоатационом крају, са својих пет јаловинских, два угљена и системом ЕШ-ева и даље је успевао да оствари оно што су планови за њега предвиђали.

■ Људи пуни воље и знања

На крају, набрајајући све ове производне резултате, неминовно смо се запитали како их је било могуће остварити. Одговор је једноставан – кључ су радници. Како су они који су учествовали у развоју копа сведочили, радило се са „ластама“ у очима. Било је полета, снаге и искрене жеље да се у свему на овоме копу буде бољи. Радне навике су биле добре, дисциплина на највишем нивоу. Системи су били школски организовани, увек пример како би један површински коп требало да функционише остварујући не само задато већ увек и више.

Додуше, и машине су биле млађе, па је и проблема са резервним деловима било мање. Данас је малтене незамисливо да багер буде у непрегледном блоку, етажа буде дугачка по 700–800 метара, одлагалиште километар. Некада су се шефови система такмичили који ће систем остварити највећу производњу.

А далеко од тога да је овде било лако, напротив, с обзиром да угаљ кроз лежиште неравномерно залеже. Како се простира косином, било је заиста компликовано доћи до њега. Табеле рекордне производње кроз деценије о томе не говоре, у њима не пише да је експлоатација била константан изазов, незабележен у рударским аналима Европе.

Зато не чуди констатација да је све што је било могуће урадити у површинској експлоатацији угља – овде урађено. Технолошке карактеристике багера искоришћаване су максимално. Све то било би тешко изводљиво да овде нису радили људи пуни воље и знања да све што замисле заиста и остваре.

Д. Весковић

Да се Земљина кугла обиђе 3,3 пута

Када је обележавана 50-годишњица рада овог копа, сликовито је објашњено колико је до тог тренутка угља ископано на Пољу „Д“. Када би он био утоварен у вагоне капацитета по 40 тона, са овог површинског копа било би одвезено тачно 582.666 композиција. Под претпоставком да је један низ од 20 вагона дугачак 226 метара, овом композицијом би Земљина кугла могла да се обиђе 3,3 пута.

Такође, рачунајући да вагонима Железничког транспорта пут ТЕНТ-а годишње буде послато око 25 милиона тона колубарског лигнита, дошло се до просте рачунице да би се само угљем са Поља „Д“ струја производила око 20 година. Није узалуд у протеклим деценијама највећи понос „Колубаре“, а нарочито запослених на овом копу, био податак да је сваки четврти или пети киловат струје произведен од лигнита са Поља „Д“.

Реконструкција аутоклава до краја маја

Завршена санација 13 судова под притиском, ради се на још три. Обимна интервенција смањиће трошкове одржавања и обезбедиће поуздан рад погона током наредних 20 година, као и боље услове рада за запослене

Током претходне године у РЈ Сушара започети су радови на реконструкцији аутоклава (судови под притиском у којима се суши угљ), који ових дана улазе у последњу фазу. Како нам је објаснио Мирко Томовић, управник РЈ Сушара, ова инвестиција је од великог значаја јер ће обезбедити поуздан рад погона за наредних 20 година, а смањиће се и

трошкови одржавања, што је такође веома важно.

– На 13 аутоклава успешно је извршена реконструкција, док се на остале три тренутно изводе радови. То су обимни послови током којих се мења готово три четвртине посуде под притиском и који до сада нису рађени. У претходној години доста послова је урађено, чак много брже него што смо планирали. Према уговору рок за завршетак је јун, али ми очекујемо да свих 16 аутоклава буде реконструисано најкасније до краја маја, што је, с обзиром на околности везане за пандемију коронавируса, велики успех извођача радова, тј. фирми „Монт-р“ и „Феромонт“ из Београда, као и радника РЈ Одржавања Погона Оплеменења – рекао је Томовић.

Испред ОЦ „Прерада“ формиран је тим у којем су ангажовани инжењери погона и Сектора за унапређење технологије и инвестициону изградњу, као компетентне особе за спровођење стручног надзора над тим радовима. Међу њима су Мирко Томовић, који је и вођа

тима и Иван Ракић, инжењер у производњи.

■ Усредсређени на посао

У њиховом друштву обишли смо погон нова Сушара, где смо у огромној просторији у којој се налазе аутоклаве, затекли групу радника усредсређених на посао.

Иван Ракић, који поред својих основних обавеза ради и на одржавању погонске спремности, опреме и уређаја, детаљно нас је упознао са процедуром и фазама извођења радова:

– Када се аутоклава раскочи од свих прикључних цевовода, инсталација и уређаја, приступа се сечењу оног дела који треба да се мења. После тога материјал се обрађује и припрема за следећу фазу – заваривање. Мењамо део аутоклава који се највише оштећује, као и ослонце у чијој смо зони имали проблеме у виду замора материјала. Важно је истаћи да је сада промењен начин ослањања аутоклава, тако што су уграђени еластични ослонци, који су комбинација опруга и гумених уложака, тако да ће то додатно да амортизује,

смањи вибрације, јер је, између осталог, баш због тих вибрација долазило до замора материјала. Горњи део аутоклаве нисмо мењали јер са горњом калотом нисмо имали проблема (што је утврђено претходним испитивањима и мерењима). Такође, унутрашњи уређаји аутоклаве, као што су уређаји за пражњење, решетке, остали су исти, док је материјал аутоклаве промењен јер се стари више не производи. Тренутно су у току радови на преостале три аутоклаве, на једној су остали још електро и машински радови и биће ускоро враћена у рад, на

Организација посла

Наши саговорници сагласни су у томе да мањак запослених и висок просек година живота додатно отежавају ситуацију у погону. – Захваљујући прерасподели посла и доброј организацији успевамо да одговоримо свим захтевима. Зато је уобичајено да један радник, уз своје редовне обавезе, покрива још неколико послова – каже управник Томовић.

другој се ради термоизолација, док је трећа аутоклава исечена, ослонци су постављени и у току је заваривање – објаснио је Ракић.

■ Командни пулт Сушаре

У друштву наших домаћина посетили смо и пети спрат, одакле се руководи процесом сушења угља. Овде је „командни мозак“ за контролу целог процеса.

Рад на контролној табли прате пултисти и под њиховим будним оком не може и не сме доћи до било какве грешке.

– Ми морамо све да видимо и да, уколико се деси нека неправилност, о томе обавестимо руководе и службу Одржавања. Зато је овај посао веома одговоран – истиче Небојша Станчић, руковалац командног пулта, који је са седмогодишњим стажом на овом радном месту најмлађи међу колегама.

Овај погон је најопаснији за рад јер се угаљ овде „кува“ уз помоћ вреле паре која се убацује у херметички затворене аутоклаве.

– Из прихватних бункера у сваку аутоклаву се убацује 30 тона сировог угља, где се на температури од 225 степени Целзијуса и притиску од 25 бара, у процесу који траје 148 минута, тај угаљ суши. Када се процес заврши, добија се 17 тона сушеног угља, који заврши најпре у бункерима, а касније у погону Класирнице, где се сортира – детаљно нам

■ Мирослав Савковић

је описао технолошки процес сушења угља Горан Крсмановић.

Пошто као старешина смене ради већ десет година, код њега се „сливају“ информације о количини осушеног угља на крају сваке смене. Он организује рад, обезбеђује људство и технику и у непрестаном је контакту са координаторима, инжењерима и управницима погона.

У овом погону сви имају различита задужења, али да би се производња угља одвијала безбедно у све три смене, неопходно је да раде у савреном складу.

– Посао руководеца пуњења аутоклава, који ја радим, односи се на контролу њиховог пуњења преко проверавања поклопаца и заптивача. Уколико приметим да у раду постоји неки проблем или квар, који ја не

■ Мирко Томовић

могу да одклоним, мој задатак је да обавестим предрадника технолошког процеса, а он одређене службе које одмах отклањају квар – каже Мирослав Савковић, који има 43 године стажа са бенефицијама.

Свесни чињенице да и најмања грешка у раду може изазвати хаварију на херметички затвореним аутоклавама, радници Сушаре се свакодневно сусрећу са тешкоћама свог животног позива. Висока температура, угљена прашина, бука, разна испарења гасова која настају приликом процеса сушења угља свакодневни су услови у којима радници обављају своја задужења.

Марко Марковић, предрадник технолошког процеса, има велико радно искуство. Он у погону Сушаре различите

послове обавља готово четири деценије.

– Одговорност радника је овде велика и нема места за непажњу и одсутност, јер у сваком моменту мора да се прати рад судова под притиском. Приликом њиховог отварања, пуњења, затварања, може доћи до технолошких проблема који, у договору са руководецима одржавања, у што краћем року морају да буду отклоњени. Свака интервенција мора до детаља да се евидентира у књигу обезбеђења радова, коју зовемо „чаршав“ због дужине њених страница – нашали се Марковић и истакао да сматра да би требало да се запосле млади људи, јер је потребно време да се научи посао, стекну рутину и искуство, а они старији и искуснији су ту да их науче послу.

Свака аутоклава има свој резервоар, такозвани бидон, запремине 26 кубних метара, у коме се сакупља вода која се истисне из угља. Та вода се затим празни у четири резервоара, такозване каце за отпадну воду, а одатле се пумпама транспортује системом цевовода у бетонске таложнике.

Рад тих посуда у смени „Ц“ контролише Данијела Поповић, која већ 16 година ради као руковалац пумпи отпадних вода. Поред ње још две жене раде исти посао у овом делу погона, распоређене у различитим сменама.

– Мој задатак је непрестани обилазак и контрола посуда, резервоара, цевовода, пумпи на коти нула, ручно укључивање пумпи за подизање притиска приликом прања погона на крају смене. Понекад је напорно, поготово кад су зимски услови, кад је јак мраз, а на цевоводима треба да се мењају и ручно одврћу вентили – каже Данијела и наглашава да помоћ од стране колега и те како олакшава овај посао.

Остављамо ове вредне раднике да наставе свој посао и одлазимо уверени да специфични мирис угља, који изазива непријатност код већине људи који се не баве овим послом, за раднике Сушаре представља навику и свакодневицу. То је права цена енергије и наших топлих домова и све оно чему је велики број радника „Колубаре“ посветио свој радни век.

Т. Симић

■ Екипа задужена за командни пулт

На ремонту делови два „глодара“

Пролећни део посла мора да се одради квалитетно и на време, како би се избегли непредвиђени застоји и отворио простор за редовне ремонте угљених система

Током априла највећи део капацитета Производног погона „Метала“ ангажован је на пословима ремонта „глодара 4“ са „Тамнава-Западног Поља“ и „глодара 1“ са Поља „Г“. Они су део редовних активности предвиђених термин планом за ову годину, а све послове координира Центар за координацију одржавања Рударског басена „Колубара“, у сарадњи са координаторима површинских копова.

Иначе, задатак ових тимова је да усклађују израду резервних делова и у периодима ван инвестиционих оправки. Наравно, правило је да, у ситуацијама када је неопходна хитна интервенција на деловима и склоповима који се допремају са терена, примат преузима онај посао који је најважнији. Упоредо са тим ради се пуним капацитетима како би редовни планирани ремонти били обављени

Посебан изазов из рудника „Ковин“

Један од посебних изазова за запослене у Погону за производњу, како истиче Драган Павловић, управник производње, била је репарација редуктора копања багера из рудника „Ковин“, након 40 година употребе. Реч је о једином багеру на том копу.

– Тај тип редуктора до сада никада није рађен у „Металу“. Поменути багер копа у реци Дунав и има специфичан нагнут положај копања, па су у радионици Погона за производњу чак морали да симулирају тај положај рада, да би могли да пробају део. Ни сама конструкција редуктора није уобичајена јер се једна страна монтира, па се поклопац редуктора спушта на већ урађене склопове – објаснио је техничке појединости Павловић.

Упркос потешкоћама, рок за завршетак посла био је 45 дана, а „Метал“ га је одрадио више него успешно, и то седам дана пре предвиђеног рока.

у предвиђеном временском периоду. Током пролећних месеци ове године све мора да буде одрађено ефикасно, како не би долазило до непредвиђених застоја у раду и како би на лето могло да се почне са ремонтима на угљеним системима.

Како су нам рекли у „Металу“, на „глодару 4“ нема већих оштећења, па инвестициона оправка подразумева редован сервис и одржавање, у шта спада контрола и санација редуктора, бубњева и кашика. Када је реч о „глодару 1“ са Поља „Г“, чека их већи посао – замена пријемног бункера траке два. Она ће бити одрађена у самом Погону за производњу, у којем се прави нови полумесец, јер је процењено да је стари похабан. Мајстори кажу да је ова опција за њих лакша од тога да се ради репарација старог дела.

Подсећамо да је Служба за координацију одржавања у Рударском басену „Колубара“ основана 2015. године. Екипа броји седам запослених чији је основни задатак припрема израде спецификација делова за инвестиционе оправке, што раде у сарадњи са производно-техничком припремом Површинских копова и „Прераде“. Спецификације недостатака материјала праве се на основу захтева за деловима, а

затим се и прати реализација истих у за то одговорним погонима „Метала“.

Ова служба задужена је за организацију свих ремонта у „Колубари“, а такође има задатак да на седмичном нивоу прати регенерацију и израду нових склопова од посебне важности (редуктора, бубњева, кашика и папуча) за функционисање производње. Ова пракса је уведена 2018. године и планови се праве квартално, те се на крају сваког квартала даје пресек реализације.

Од када су они надлежни за праћење, с почетка 2018. године, у Погону „Метала“ урађено је 3.500 папуча, 453 бубња, 342 редуктора и 780 кашика. То, према речима Рада Перлића, руководиоца Центра за координацију одржавања РБ „Колубара“, није мала количина урађених склопова.

Надлежни даље наводе да су, што се тиче инвестиционих оправки које су рађене од почетка ове године, успешно завршени ремонти „глодара 6“ са Поља „Ц“ и „глодара 3“ са Поља „Е“. Такође, рађена је комплетна репарација редуктора копања за багер 2000 у „Костолцу“, који је тренутно је у фази монтаже. Полако се припремају и резервни делови за ремонт у „Преради“ који, према плановима, долази на ред у јуну.

М. Пауновић

Безбедно, пре свега

■ Марина Љубојевић

■ Драган Ћукетић

У оквиру дуалног образовања са средњошколцима из Лајковца и Аранђеловца радиће 18 лиценцираних инструктора. Сва радна места процењена као места без високог ризика

Као прва у Рударском басену „Колубара“, организациона целина „Метал“ је крајем марта добила акредитацију за извођење учења кроз рад за четири образовна профила, што ће ученицима Средње школе „17. септембар“ из Лајковца и Техничке школе „Милета Николић“ из Аранђеловца омогућити да убудуће учењем кроз рад у реалном радном окружењу усвајају практична знања.

– По Закону о дуалном образовању школе и послодавац су направили план реализације учења кроз рад. Са документом се сагласила Привредна комора Србије, а онда смо колеге и ја у Одељењу за безбедност и здравље на раду направили Акт о процени ризика за сваки образовни профил. Акт је урађен у складу са Законом о дуалном образовању, Програмом о оспособљавању за безбедан и здрав рад ученика и Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав рад. Документ је потом прошао све потребне процедуре, а „Метал“ је средином марта

посетила и Комисија за акредитацију, коју чине представници ПКС-а и школе и инспектор рада – објаснила је Марина Љубојевић, руководилац Одељења за БЗР у „Металу“.

За дуално образовање одређена су четири образовна профила. То су индустријски механичар, бравар заваривач, оператер машинске обраде – глодач и оператер машинске обраде – стругар. Сва радна места за дате профиле процењена су као места без високог ризика.

– Имамо 18 лиценцираних инструктора машинске струке, за сваки профил по неколико. Сви су прошли обуку и сви су врсни мајстори од којих млади могу много да науче. И независно од овог модела средњег стручног образовања, ми смо такав колектив. Иначе, безбедност и здравље на раду су

Реалне потребе

Неопходност да се формално образовање прилагоди потребама привреде подстакла је развој дуалног образовања, које у Србији спроводи Министарство просвете, науке и технолошког развоја у сарадњи са Привредном комором Србије. Закон је усвојен 2017. године, док је пуна примена почела у септембру 2019. године.

Под вођством и надзором координатора учења кроз рад у школи и инструктора у компанији ученици допуњују теорију у радном окружењу. Развијањем вештина за рад у одређеном занимању или групи занимања повећава се могућност запослења.

посебно важни код ученика који долазе у индустријске хале, а немају искуство. Када дођу на праксу, обавезно им држимо теоријску и практичну обуку из БЗР-а. Безбедност је на првом месту. Све друго може да трпи, али безбедност не – казала је Марина Љубојевић.

Процена ризика најпре је обухватила опис технолошког и радног процеса, опис средстава за рад, средстава и опреме личне заштите на раду, затим опреме, сировина и материјала које се користе током рада, као и локацију радног места. Сви радни простори и опрема која подлеже испитивању испитују се у складу са Правилником о поступку прегледа и провере опреме за рад у условима испитивања услова радне околине.

Драган Ћукетић готово четири деценије ради у „Колубари“, а послове инструктора заваривања обавља од 2017. године. Ради и са средњошколцима из Љига и Лазаревца који долазе у „Метал“ на праксу. Такође, учествовао је у припремама ученика Техничке школе „Колубара“ који су се са такмичења из заваривања, било да су одржавана у земљи или иностранству, враћали с наградама.

– Није довољно само да се пусти вар јер то није само вар. Има много различитих елемената које треба научити, а сам посао за мене је уметност јер рукама и очима треба нешто да се створи. Поред самог посла, ђаке учимо и поштовању радних обавеза, а трудимо се и да развијемо колегијалност – рекао је Ћукетић, напомињући да је свако личност за себе и да је зато важно прићи им на прави начин.

М. Караџић

ЖИВОПИСНИ СВЕТ КОПОВА

Површински копови одувек су привлачили пажњу фотографа. Тако је и Урош Степић, студент Факултета драмских уметности, привучен занимљивом и непрегледном панорамом Рударског басена „Колубара“, али и занимљивим лицима рудара, управо њих изабрао за главне ликове својих фотографија.

– Све ми је на коповима визуелно врло интересно и привлачно – велике машине, мали човек. Тај однос величина. То ми је, доскоро, било потпуно страно и желео сам да упознам и да се зближим са људима овде, да забележим тренутак, јер фотографија је тренутак – рекао је Урош Степић који студира на смеру камера.

У данашње време, када су нам свима доступни паметни телефони са камерама високе резолуције, свако од нас се на неки начин може сматрати фотографом. Ипак, фотографија као уметност подразумева мало више од филтрираних селфија. За добру фотографију потребно је оно што се назива добрим оком, урођена способност уочавања занимљивих тренутака, места, детаља и, на крају, таленат за добру композицију и друге техничке аспекте фотографије.

Талентовани Урош за тему својих радова је одабрао рударе у свом свакодневном радном окружењу. Покушао је да забележи, да зумира различите тренутке, изразе на њиховим лицима и покрете тела и тако сликом дочара њихов ентузијазам упркос тешком послу који обављају. Као средством при томе се ослужио и црно-белом техником, која још више доприноси аутентичности представљања рада са црним златом.

– Фотографије нису намештене, већ су питање тренутака, израза лица и покрета. Том тренутку тежиш. С обзиром на то да за сликање користим аналогни фото-апарат, слике које забележим развијам у лабораторији. То је процес

који траје 24 сата и ту је присутна неизвесност, велико ишчекивање да се појаве контуре онога што си желео да забележиш – објашњава млади фотограф и додаје да је енергија површинских копова посебна и стимулише уметнички дух.

Урош истиче да је за некога ко се први пут сусреће са рударењем ове врсте, право изненађење представљала не само синергија људи и машина већ и фантастична организација посла. При томе, на њега је посебан утисак оставила љубазност људи и доступност локација које је желео да види и овековечи.

– Надам се да ћу овим фотографијама показати и другим младим људима ко су заправо рудари и какав је њихов посао. Планирам да направим изложбу апстрактних фотографија у оквиру које ћу приказати цео свој рад у протекле две године – рекао нам је о својим плановима Урош.

Прва љубав овог младог уметника је ваздухопловство. После завршене Ваздухопловне академије игром случаја уписао је и Факултет драмских уметности. Своју прву жељу да постане пилот одложио је за неко време, али не одустаје од циља да једног дана лети за своју душу. Фотографија је нешто што је волео и што му је био хоби, а сад има прилику да јој се у потпуности посвети у оквиру својих студија.

– Што се тиче овог пројекта, с обзиром на то да волим репортажну фотографију, идеја је дошла док сам разгледао слике једног фотографа са нафтних платформи. То ми је било јако интересно и привлачно, па сам решио сам да дођем овде у „Колубару“ и да направим нешто слично – објашњава Урош исказујући велику захвалност људима из „Колубаре“ који су му омогућили посету коповима, као и деканату његовог факултета који је подржао овај пројекат.

Т. Крупниковић

Велико интересовање за подстицајна средства

Средином марта Секретаријат за привреду Града Београда расписао је јавне позиве за доделу подстицајних средстава у области пољопривреде и, судећи према броју људи који су из општине Лазаревац аплицирали за ова средства, одзив наших суграђана је био изузетно добар.

За текућу годину Град Београд је за све градске општине на својој територији определио субвенције у износу од укупно 100 милиона динара за набавку трактора и пољопривредних прикључних машина, 40 милиона динара за воћарство и повртарство, 30 милиона динара за кошнице и опрему за пчеларе и десет милиона за сточарство.

Канцеларија за пољопривреду ГО Лазаревац, која постоји већ неколико година, заинтересованим пољопривредним домаћинствима пружала је све неопходне информације и подршку приликом конкурсисања за ове јавне позиве. Рок за достављање пријава био је до 2. априла, а према речима Ненада Бачанца, члана Већа ГО Лазаревац задуженог за пољопривреду, заинтересованост пољопривредника је била изузетно велика.

– Учешће Града у набавци нових трактора је 60 одсто, а за прикључне машине 80 одсто. Ове године око 25 газдинстава је аплицирало за тракторе са наше територије. Примера ради, стандардни трактор је могао да се купи са учешћем газдинства од неких 4.200 евра, а најважније је што је то буквално замена старо за ново. Неки стари, полован фергусон по данашњој тржишној вредности,

има цену између 3.000 и 4.000 евра. Такође, једно пољопривредно газдинство могло је да аплицира за три прикључне машине, ту је субвенција града од читавих 80 одсто, што значи да ако је вредност добра 100.000 динара, газдинство даје само 20.000 динара. Интересовање је било велико, тако да је више од 100 пољопривредника поднело пријаву – истиче Бачанац.

Што се воћарства тиче, ГО Лазаревац већ годинама субвенционише сертификован садни материјал у износу од 80 одсто за саднице. На то се надовезао и овај јавни позив Града на основу којег су домаћинства могла да набаве жичане оgrade за свој засад који су формирали уз помоћ градске општине, или да аплицирају за његово наводњавање. У области повртарства могли су да конкуришу за добијање пластеника од пет ари. За воћарство или повртарство послато је 20 пријава газдинстава.

У области подстицаја за развој пчеларства, конкурсало је више од 100 пчелара, што не изненађује с обзиром на то да је по пчеларству ГО Лазаревац водећа општина не само на нивоу Града већ и једна од водећих у Србији. По газдинству може да се оствари по 150.000 динара подстицаја, што је довољно да се докупи, рецимо, опрема која недостаје. Иако су многи већ добијали субвенције, очекује се да ће пријаве бити позитивно решене.

За област сточарства аплицирало је десет домаћинстава. Ове године Град је први пут отворио могућност набавке 30 приплодних грла оваца, захваљујући чему газдинство

које оствари подстицај може одмах у следећој години да аплицира за Републички подстицај из исте области и оствари 210.000 динара субвенције по уматиченом грлу. У оквиру овог јавног позива сточари су могли да прибаве и мешаоне за сточну храну и за њих је аплицирало пет пољопривредних газдинстава.

Након одлуке Комисије на нивоу Града, очекује се да ће се средином маја знати коме су одобрени подстицаји.

Лазаревац је једина београдска општина која је отворила Канцеларију за пољопривреду.

– Ово је четврта година како Канцеларија постоји. На стотине пољопривредника је захваљујући нашој подршци остварило подстицаје, а изражено у средствима, сваке године негде око 40 милиона динара дође у пољопривреду Градске општине Лазаревац. Пре тога је било само оно што се одвајало из Градског буџета, пољопривредници једноставно нису имали саветодавца и нису знали како да прикупе документацију да аплицирају, што није мали посао, тако да је Канцеларија заиста оправдала очекивања. Захваљујући раду Канцеларије наша оствареност јавног позива је 95 одсто. То значи да од 100 пољопривредника 95 оствари субвенцију зато што је правилно саветован, зато што је правилно спремљена документација и зато што нема грешака у поступку – казао је Бачанац и најавио да ускоро очекују још једну изложбу двадесетак нових трактора испред Градске општине Лазаревац.

М. Радосављевић

■ У част и сећање на јунака палог на Кошарама

Осликан мурал за Сашу

У главној улици у Лазаревцу, на тргу код Рударске чесме, осликан је мурал који је посвећен Саше Иванковићу, хероју који је изгубио живот у борбама које су се 1999. године водиле око карауле Кошаре. Иницијатива за израду мурала потекла је од неформалне групе млађих грађана Лазаревца који желе да сачувају сећање на борце који су у новијој историји страдали бранећи Косово и Метохију.

– Идеја је да, колико је у нашој моћи, пробудимо свест о страдању српског народа у новијој историји и сачувамо сећања на пале борце – рекао је у име групе један од њених чланова, Урош Столић.

Двадесетогодишњи Саша Иванковић, родом из Вреоца, био је на одслужењу

редовног војног рока када је изгубио живот, а његово тело није никада пронађено и враћено породици. Мурал ће на симболичан начин представљати његову духовну присутност и подсећати на страдања којима је наш народ био изложен.

Израда мурала поверена је уметницима Владимиру Петровићу и Тамари Митровић, нашим суграђанима који су са великом дозом поштовања приступили повереном задатку.

– Ово је други велики мурал који радимо заједно у јавном простору у нашем граду, с тим што је овај везан за историјску тематику која је истовремено и тешка и инспиративна. Пре свега нам је част што радимо за наш град, у ствари за очување сећања на нашег суграђанина који је на Косову и Метохији

изгубио живот. Те жртве никада не смемо заборавити, јер без таквих људи ниједан град, ниједна земља није оно што јесте – рекао је Владимир Петровић и додао да је у плану израда још једног мурала на јавном месту са ликом момка који је такође страдао бранећи Косово. – Хтели бисмо да направимо историјско обележје овог града кроз његов централни део. Мурал се налази код Рударске чесме, на месту између Спомен-костурнице и Споменика палим ратницима у Првом светском рату и на неки начин идеја је да заокружимо ту причу.

Уз мурал, новом изгледу главног градског трга допринеће и реконструкција Хиландарске улице и улице Доситеја Обрадовића, која је у току. Биће преуређен и плато на којем се налази споменик посвећен настрадалим Лазаревчанима у ратовима вођеним деведесетих година. (фото стр. 23)

М. Радосављевић

У дослуху са собом

Песма је најчешће мозаик онога што нам се десило, што смо сањали и домаћтали, али и нечега из туђег искуства

На конкурс „Бранкова похвала свету“, који под покровитељством Нишког културног центра организује породица Миљковић, Лазаревчанка Милица Росић освојила је другу награду за песму „Фрагмент“. Из Лазаревца су учествовали и Раде М. Шупић са песмом „Ноћ вишања МСМЛХI“, Предраг Патијаревић Патак са „Последњом жељом“ и Милош Шупић са „Сенкама љубави“.

Милица Росић, апсолвент српске књижевности и језика, писању је посвећена од краја основне школе, али је за њен развој пресудан био одлазак на радионицу песника Звонка Карановића. Не жури с издавањем прве збирке јер је, каже, потребан опрез. Рукопис мора бити смислена целина, треба да има концепт и да прође уредничку руку. Није довољно само да се сакупи одређен број песама. Иако је у потпуности окренута стиховима, не искључује могућност да једног дана пише прозу. Тренутно похађа радионицу коју води песникиња Ана Марија Грбић.

– Песника често поистовећују са лирским субјектом, а то не мора бити случај. Песма је најчешће мозаик онога што нам се десило, што смо сањали и домаћтали, али и нечега из туђег искуства. Задатак поезије је да се одржи дослух са собом, са суштином и осећањима. Постоје књиге после којих осетите да вас је неко разумео. Схватила сам да своје унутрашње борбе могу да претворим у нешто лепо и да пружим другима осећај да нису сами – објаснила је млада песникиња.

Раде М. Шупић пише од малих ногу, али поезија, у правом смислу речи, настаје много касније.

– Наспрам поборника чистог херметизма стоје они који се држе тезе Богдана

■ Милица Росић

Поповића да песма мора бити јасна. Треба се држати те тезе, али никако ако се од нас захтева да упростимо властите мисли зарад туђег схватања. Ако знамо шта је поезија поручила, небитно је да ли ће сви разумети написано. Прави читаоци ће открити поенту и свеопште прихватање ће доћи, али не треба журити за њим – део својих ставова о поезији уобличава Шупић, студент Београдске академије пословних и уметничких струковних студија.

За младог Шупића, који завршава рукопис „Поезија коју нећете дочекати“, писање је начин живљења. Његов отац Милош, такође песник, ствара цео живот. Читаоци његову поезију одређују као романтично љубавну.

Предраг Патијаревић Патак је до сада објавио збирке „Мале истине лажљивог дечака“ и „Јеже ме тишине“. Жена је основни мотив његове поезије.

Награђени

Међу више од 500 песама, које су стигле на сајт <https://brankomiljkovic.com/>, гласовима регистрованих посетилаца формирао се ужи избор. Као чланови жирија, Драган Хамовић, Војислав Карановић и Горан Станковић су изабрали три најбоље песме. Прва награда припала је Димитрију Поповићу за „Облак ни у чему“, док је Милићин „Фрагмент“ друго место поделио са „Смрћу песника“ Димитрија Николића.

Осим песама за које је гласала публика, награде жирија отишле су Павлу Зељићу, Владани Перлић и Петру Христовском.

– Једини утицај који сам имао и који ме је терао да пишем је љубав, искључиво и само љубав. Инспирација је необјашњива. Појави се кад се најмање надах, углавном ни из чега. Неколико пута сам морао наменски да пишем и увек је ишло тешко. Иначе, најбољом „дефиницијом“ сматрам ону Миљковићеву по којој је песник онај који у другима лечи болест од које сам умире – укратко сумира Патијаревић.

Иако тренутно не пише, Патак има довољно материјала за нову збирку песама и нову збирку кратких прича. Роман је напола готов.

М. Караџић

Читања и утицаји

Милица радо чита поезију Звонка Карановића. Њеном сензибилитету блиски су Милена Марковић, Марко Томаш и Срђан Ваљаревић. Међу млађима бира Милицу Шпадијер, Владану Перлић, Мирка Кекића и Радмилу Петровић. Уз Мику Антића, Жељка Крзнарића и Јесењина, Патијаревић веома воли Балашевића због текстова, лакоће стиха и сјајног речника. Миљковића обожава.

Раде М. Шупић издваја Милутину Петровића, Милана и Илеану Урсу Ненадић, Мака Диздара, Киша, Румија и Кавафија, а са савремене сцене Спасоја Јоксимовића, Милоша Маркова, Уну Радовић, Александру Батинић и Милицу Милосављевић.

Старији Шупић воли Превера, Неруду, Буковског и руске ствараоце. У српској књижевности примарни су романтичари, Шантић, Дис, Миљковић, Киш, Десанка и Ћопић.

Патијаревићеве збирке

Слушати савете лекара

Током протеклих годину дана здравствене кризе велики број професионалних спортиста, али и људи који се спортом баве рекреативно, био је заражен коронавирусом. Опоравак након болести, о којој се још увек не зна довољно, али и повратак нормалном животу и спортским активностима, тема је о којој се много дискутује у стручним круговима. Сви опорављени заљубљеници у спорт имају исто питање – када је у реду да се врате тренинзима. А одговор, каже др Драган Синђелић, који има дугогодишње искуство и члан је здравствене комисије Олимпијског комитета Србије, није нимало једноставан и зависи од сваке појединачне клиничке слике.

– Повратак спортским активностима мора да се одреди индивидуално за сваког бившег пацијента, у односу на клинички ток болести изазване вирусом Ковид 19. Ипак, препоручује се апстиненција од најмање шест недеља, наравно уз праћење тога како се особа осећа, то јест да ли је присутно замарање при уобичајеној физичкој активности и да ли има болова у мишићима и зглобовима. Стручњаци водећих асоцијација медицине спорта и спортских наука саставили су препоруке за клиничке прегледе које спортисти након прележаног вируса морају да ураде како би били сигурни да болест

■ Драган Синђелић

није оставила последице на срце и плућа. Ове препоруке важе и за рекреативце и за професионалне спортисте – рекао је наш саговорник.

Препоруке су да пре почетка тренажног процеса треба да се ураде ЕКГ, тест физичког оптерећења, да се носи холтер срца и крвног притиска, сатурација крви кисеоником, као и спирометрија. Постоје и параметри које треба пратити у крви после прележаног вируса. Доктор наглашава да је веома важан одмор, јер је

неопходно да све ћелије које су биле нападнуте вирусом добију прилику да се регенеришу. Уз то, обавезан је и унос неких од суплемената, као што су цинк, витамини Ц и Д.

– Кључ опоравка и повратка спорту након прележаног коронавируса јесте у послушавању свог тела, јачању и чувању имунитета. Слушајте лекаре, а патице су ту, чекају ваш опоравак. Протоколи, како би се осигурала безбедност свих, а посебно спортских учесника и такмичара, одавно су дефинисани – упозорава Синђелић и додаје да је, због нових сазнања о овом вирусу, и поменути протокол потребно да се развија и редовно ажурира.

Подсећамо да су и даље на снази обавезне мере понашања током целог тренажног и такмичарског процеса – ношење маски у свим ситуацијама где за то постоји могућност, држање дистанце, редовно и темељно прање руку, избегавање додиривања уста, очију, носа. Употреба средстава за дезинфекцију, чишћење опреме за тренинг и такмичење пре и после индивидуалне употребе, коришћење посебних пешкира и флашица за воду.

Јасно је да је ова болест утицала на све спортске активности, јер је паралисала глобални спорт, отказала односно одложила поједина спортска такмичења, модификовала начин обављања

спортских тренинга, оставила велике последице на спортисте, клубове, репрезентације.

– Од Другог светског рата ниједна криза није зауставила спортска дешавања на глобалном нивоу. Највећа „спортска жртва“ пандемије сигурно су Олимпијске игре у Токију, које су одложене за јул ове године. То ће бити прво спортско такмичење после готово годину дана и све очи су упрте ка Јапану. Без обзира на све, спорт мора да живи – рекао је за крај разговора доктор Синђелић.

Т. Крупниковић

Вакцинација

Велики напори се улажу да се спорт полако врати у нормалу, наравно, уз другачију организацију, како би се спречило ширење вируса. То дефинитивно, још увек, не значи повратак на старо. – Спортска такмичења нису иста са публиком и без ње, то смо се уверили током протеклих годину дана. Морамо се прилагодити ситуацији, али да спорт опстане. Све је у нашим рукама, научимо да живимо са овим вирусом и то је нешто најреалније. Физичка дистанца и хигијена су императив. Вакцине су доступне, ограничења у погледу путовања су углавном смањена, расте поверење у погледу глобалних окупљања. И на крају, као и сви медицински радници, понављам – вакцина, вакцина, вакцина – јасан је био Синђелић.

Крај сезоне за кошаркаше

Кошаркаши „Колубаре ЛА 2003“ окончали су сезону 2020/21. победом на свом терену против екипе Новог Пазара са резултатом 70 : 63. Ово је њихова друга сезона у Кошаркашкој лиги Србије, а зелено-црни су, у конкуренцији 16 екипа, заузели одлично девето место.

Била је ово и опроштајна утакмица за Александра Вулетића, који је, након што му је Милорад Рајковић, председник клуба, пред почетак уручио пригодан поклон, одиграо сјајан меч. Забележио је трипл-дабл, 14 кошева, 17 скокова и 13 асистенција и таквим скором завршио своју каријеру на паркету.

Следеће сезоне зелено-црне опет ћемо гледати у Првој кошаркашкој лиги, вероватно са новим именима у екипи. Оно што сви жељно очекујемо је враћање публике на утакмице.

Т. К.

Аутор романа „Лајковачка пруга“, Радован Бели Марковић, поборник је јединствене теорије о пореклу имена живописне вароши о којој је писао. Угледни српски књижевник тврди да се за Лајковац прочуло тек оног тренутка кад је на овдашњој железничкој станици први пут стао воз и кондуктер из свег гласа узвикнуо: „Лајковац“!

Опет, анегдота каже да је варош настала захваљујући лошој срећи једног пара слепих путника. Наводно, неки ревносни кондуктер пронашао је у возу мушкарца и жену који нису платили карте, па их је избацио управо на месту где се данас налази Лајковац, а они су се, немајући куд, ту и населили.

У сваком случају, дневни лист „Правда“, у једном од својих издања из 1911. године, објавио је текст у коме извештава своје читаоце о лајковачком економском буму. Наводи се, између осталог, да је привредни раст мале српске вароши сличан оном који бележе амерички градови са средњег запада. Највеће заслуге за тако брз привредни напредак имала је управо пруга уског колосека која је званично пуштена у рад две године пре него што ће „Правда“ објавити ексклузивну вест.

Међутим, Лајковац је, уз пругу узаног колосека, постао још чувенији по једном свом становнику коме, ни после бројних истраживања и разноразних теорија, још увек није прецизно утврђен прави идентитет. Зна се једино да се звао Миле и да је често пешачио по лајковачкој прузи. Можда би Миле и његове шетње остале потпуно незапажене да их, у једној од својих најпопуларнијих изворних песама „Иде Миле Лајковачком пругом“, нису опевали легендарна браћа Бајићи.

Књижевник Момо Капор је у једном од својих текстова покушао да увери сумњичаве варошане да је коначно разрешио мистерију

везану за Милета и његове бескрајне и опасне шетње по прузи. Позивајући се на једног старијег Лајковчанина, Капор је свету открио тајну да је човек који ризикује живот, безбрижно ходајући по пружним праговима, заправо извесни Миле Лазаревић.

Неименовани старац објаснио је писцу да у вароши нема много светилки на бандерама, а да је главна паланачка чада често блатњава и стога тешко проходна. Због тога се Миле Лазаревић, кад год би се добро налио шљивовице, својој кући враћао пругом, да случајно не би залутао по мрак. Према том добро обавештеном деки, Миле никада по шинама није ишао сам, већ увек у друштву са својим најбољим другом Милисавом Стојковићем.

Капоров текст изазвао је жустру полемику у колубарском крају. Једни су тврдили да је Миле из песме заправо доктор Миодраг Миле Банковић, дугогодишњи лајковачки лекар. Ипак већина се слаже у процени да Миле није ни постојао, већ да је реч о симболу свих становника овог краја, који су с блатњавих путева бежали на камени пружни насип.

Иначе, место где ће бити изграђена станица у Лајковцу, који ће касније, поред железничког чвора уског колосека, прославити и легендарни Миле, изабрано је после бројних расправа које су на ову тему у Скупштини Краљевине Србије вођене дуги низ година.

Двојица тада најмоћнијих људи из овог краја имали су, свако из својих побуда, интерес да будућа железничка станица буде изграђена баш у „недођији“. Познати ваљевски трговац Никола Јовановић Аћевац и један ондашњи кмет из села Јабучје, свако са своје позиције, спорили су се око идеје да би најзгодније место за будућу станицу била вододерина на ничијој земљи.

Радован Бели Марковић објашњава да је хифта имао добре везе међу политичарима,

па је за мале паре купио плац преко пута будуће постаје и ту подигао хотел и велики магацин. За разлику од препреденог трговца, кмет из села Јабучје имао је потпуно другачије мотиве.

– Рачунао је да би железнички чвор изграђен у атару његовог села мештанима донео грдне проблеме, јер би се ту онда свакодневно окупљали разноразни сумњиви типови. Посебно је зазирао од дама с муштиклама које би, према његовом дубоком уверењу, негативно утицале на поштење наивних сељака. Био је убеђен да би због тога врло брзо у селу процветао неморал сваке врсте – сликовито писац објашњава часне побуде сеоског кмета.

Двадесет година касније у саобраћај је ипак пуштена пруга уског колосека Београд – Обреновац, а од Ваљева до Ужица, па „осмицом“ преко Шарганског превоја према Вишеграду и даље према Јадранском мору, Дубровнику и Зеленици. Лајковац је тако, уз Винковце, постао највећи чвор узане пруге, прво Краљевине, а потом и Социјалистичке Југославије, и један од највећих у Европи.

Томислав и Андрија Бајић песму „Иде Миле Лајковачком пругом“ објавили су на плочи снимљеној 1981. године, по наговору оперског певача Живана Сарамандића. Поред распеване браће из Јабучја, песму о два друга који форсирају лајковачку пругу интерпретирао је и недавно преминули Предраг Живковић Тозовац. Доајен наше народне музике био је и у то време миљеник радио-станица, па је песма била веома заступљена у програмима и брзо стекла велику популарност међу слушаоцима.

Миле је тако, ни крив ни дужан, постао заштитни лик ове паланке. Успео је да надживи легендарни воз „Гиру“ и узану пругу, због којих је и опеван у народној песми.

Д. Ђорђевић

/// фото: Александар Рашић

CIP – Каталогизација у публикацији
 Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
 2017, бр. 1 (нов.) - . - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Београд : Birograf comp). - 30 cm
 Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
 ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
 COBISS.SR-ID 250299404

